

Stiftelsen norske Okkupasjonshistorie 2014 politiske fanger etter 1945, ledet av en advokat, har utarbeidet denne redegjørelse vedrørende ovennevnte tema. Ikke minst dagens unge generasjon bør ha interesse av å kaste et tilbakeblikk på vår nyere politiske historie, for dermed å få et mer nyansert bilde av det norske rettsoppgjøret, og de følger det har fått for mange av våre landsmenn. Etter å ha lest denne fremstilling, vil man bedre forstå at kravet om revisjon og oppreisning for tidligere medlemmer av Nasjonal Samling og fra deres etterkommere i årene fremover vil melde seg med uforminskert styrke.

118534

Det spørsmål som tas opp i denne fremstilling er vesentlig foranlediget ved at den norske kapitulasjonsavtale med Tyskland av 10/6/1940 er kommet til offentlighetens kunnskap høsten 1947, samt endel nye kjensgjerninger. - Kapitulasjonsavtalen er i flere henseender et sensasjonelt dokument. Den gir grunn til mange refleksjoner og spørsmål, bl.a.: Hvorfor er dette dokument av ansvarlig hold søkt hemmeligholdt? - Hvorfor er og blir fremdeles forholdet før og etter avtalen som tjener til dens rette forståelse søkt tåkelagt? - Hvorfor har Undersøkelleskommissjonen av 1945 ikke med et ord omtalt dokumentet? - Kan det ha annen grunn enn at det ikke har foreligget for U.K.? - Hvilke er grunnene?

Kapitulasjonsavtalen må ansees for avgjørende for spørsmålet om Norge etter 10. juni 1940 har vært krigførende stat. Og dette er en betingelse for at strf. § 86, landssvikanordningen og prov. anordning av 22.1.1942 om dødsstraff kan anvendes på handlinger som er foretatt etter den nevnte dag.

Hva rettspraksis hittil har bygget på.

Straffelovens § 86 gjelder for handlinger begått "under en krig hvori Norge deltar" d.v.s. som stat er krigførende, jfr. Kjerschow, kommentar s. 284 ad. b.

I Hålandssaken som den senere rettspraksis bygger på, heter det: "Fra de krigerske operasjoner tok til, var Norge i krig med Tyskland. Den omstendighet at landtroppene etter hvert måtte kapitulere og hele landområdet ble okkupert, avsluttet ikke krigen som ble fortsatt av Kongen og regjeringen fra dens sete i London. Dette var alminnelig kjendt."

Når opphører en stat å være krigførende?

I strf. § 86 står det "krig hvori Norge deltar". Det står i k k e "Krig hvori nordmenn deltar."

Når krigens begynnelse regnes fra de krigerske operasjoner tok til, må enkel logikk tilsi at krigen opphørte når en krigførende parts krigsmakt opphører med sine krigshandlinger.

Det er ikke nødvendig å slutte en kapitulasjonsavtale, enn si en fredsavtale - for å bringe krigen til opphør. Jfr. professor Castbergs "Folkerett" s. 195/196.

"Krig kan opphøre ved at den rent praktisk ebber ut idet fientlighetene innstilles. At det da ikke sluttet en fredstraktat kan da ikke medføre at krigstilstanden ansees for å vedvare uansett den faktiske situasjon.

Kapitulasjon eller som det heter i den norske oversettelse av Haagreglene Overgivelse (jfr. kap. IV art. 35) innebærer krigens opphør.

En fredstraktat innebærer en - ofte lenge etter - følgende ordning av interstatlige komplikasjoner som krigen har skapt. Eksempler herpå er mange: Tyskland f.eks. kapitulerte 7.5.1945. Det er vel ingen som vil søke å bestride at landet fra denne dag ikke lenger var krigførende. Men ennå i dag er ingen fredstraktat undertegnet.

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

I sin dagbok sier Ruge: bd. II s. 15-16 i forbindelse med Frankrikes kapitulasjon, at "Offisielt er landet i og med sin kapitulasjon nøytralt og ute av krigen". Det er ganske riktig, også når det gjelder andre land. Dette kan man si er alminnelig kjent og anerkjent.

For Norges vedkommende har den norske overkommando med regjeringens fullmakt og koncens den 10. juni 1940 inngått en skriftlig og detaljert kapitulasjonsavtale, hvori den norske overkommando, som rettslig forplikter Norges som Konge, Regjering og folk vedtok med binnende virkning bl. a. Å nedlegge våpnene for samtlige norske stridskrefter og ikke påny gripe til våpen mot det tyske rike eller deres forbundene så lenge den nuværende krig pågår. (Avtalens § 1.)

Kapitulasjonen har vært betingelsesløs og avtalen inneholder bare rettigheter for Tyskland, og bare forpliktelser for Norge. Endel av disse forpliktelser (f. eks. istandsettelsen av flyplassene Bardufoss og Skaland) er av en slik art at de ville være "bistand til fienden" og straffbar etter § 86 - hvis det fortsatt var pågående krig mellom Norge og Tyskland.

Ifølge Ruge skal et land "i og med sin kapitulasjon være nøytralt og ute av krigen". For de spørsmål som denne fremstilling behand<sup>er</sup> er det nok å fastslå at landet var ute av krigen. Nøytralitet er et videre begrep sml. f. eks. forholdet mellom nøytral og ikke krigførende når det gjelder USA før de<sup>ne</sup> gikk i krigen.

- - - - -

Kapitulasjonene som foregikk på eller ved kamplassene før den endelige kapitulasjonsavtale er undertegnet av enhetens sjef. Kun ved kapitulasjonen i Romedal var en representant for komm. general tilstede.

- - - - -

I Ruges "Krigens dagbok" bind II s. 305 står det: Få vet ennå idag at vi faktisk bare hadde amunisjon for et par dager til den gang vi kapitulerte i Nord-Norge, at vi altså ville være våpenløse, hvis kampen hadde trukket ut noen dager ennå.

I bilag I til Undersøkelseskom.'s innstilling s. 116 heter det: "General Ruge fikk ordre til å innlede kapitulasjonsforhandlinger med tyskerne etterat troppene var demobilisert så langt det var mulig." Norges minister i Stockholm Jens Bull har i månedsbladet "Vår Tid" for sept. 1947 s. 206 opplyst:

"8. juni kom den bitre stund da legasjonen måtte overbringe den tyske legasjon General Ruges erklæring om at han hadde ordre til å innstille fiendlighetene og ønsket å komme i forbindelse med den tyske overkommando i Oslo. En embedsmann i det svenske utenriksdepartement påtok seg å formidle meddelelsen."

Det foreligger opplyst i U.K.'s innstilling at Ruge henvendte seg telegrafisk til legasjonen i Stockholm, og at tyskerne svarte på henvendelsen på samme måte.

Disse telegrammer bør fremskaffes.

- - - - -

Det foran nevnte viser klart at det gjalt noe mer enn en lokal kapitulasjon - og at det ikke var våpenstillstandsavtale. Det er denne gang ikke, som ved de forutgående lokale kapitulasjoner, vedkommende enhets sjef på stedet som har på seg ansvaret med at standarden står overfor, men det er selve den norske

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

kommende enhets sjef på stedet som inngår avtale med motstanderen han står overfor, men det er selve den norske overkommando ved øverste forsvarssjef, kommanderende general Ruge, som søker kontakt med den tyske overkommando i Oslo. Og det skjer endog ad diplomatisk vei.

Deretter reiser en representant for den norske overkommando (ikke for 6. divisjon) i tysk militærfly fra kampavsnittet i Nord-Norge til Trondheim og forhandler der med representanter for den tyske overkommando, representert ved Falkenhorsts generalstabssjef, oberst Buschenhagen.

- - - - -

Kapitulasjonsavtalen forplikter Norges Konge, regjering og folket.

Hva Kongen og Regjeringen kan ha uttalt før 10. juni om sine krigsplaner blir det selvsagt uten betydning dersom de står i strid med den gyldige avtale som ble inngått denne dag. Og etter denne dag er såvel etter norsk rett som etter folkeretten Konge og Regjering bundet ved avtalens bestemmelser.

Et kapitulasjonsdokument forplikter Norge - Den norske stat - d.v.s. territoriet og folket. Se prof. Morgenstiernes: Statsforfatningsrett bd. 1, s. 62, utgave 1926.

Kapitulasjonsavtaler trenger ikke ratifikasjon. Prof. Hagerup sier i sin "Folkerett i fredstid" (utgitt av høyesterettsdommer Boye) s. 273: "Av avtaler hvis særlige natur utelukker eller overflødiggjør ratifikasjon....."

Selv uten Kongens og regjeringens ordre - som i dette tilfelle har foreligget - kunne general Ruge ifølge Hagerup ha avsluttet kapitulasjonsavtalen med bindende virkning for Konge og regjering. Ruge hadde forevrig "stillingsfullmakt". Den 18. mai 1940 ble han utnevnt til forsvarssjef "for alle de vepnete styrker av hær og sjøforsvar". Jfr. Ruges "Krigens dagbok", bind I s. 441.

Ruge inngikk denne kapitulasjonsavtale, ikke 6. divisjons sjef general Fleischer (som ble med til England). Ruge selv, som "forsvarssjef" gikk i tysk krigsfangenskap - noe han var klar over på forhånd - se hans opprop 9. 6. 1940.

U.K. opplyser at "Ruge var et godt valg". Hvis meningen hadde vært at Norge skulle fortsette å føre krig er det høyst eiendommelig at ikke Ruge ble tatt med til England. Det må derfor være opplagt at kapitulasjonen den 10. 6. hadde en særegen karakter - en fullstendig militær kapitulasjon, hvilket fremgår av avtalens ordlyd.

Regjeringens oppgave har deretter ikke vært militær krigføring, men å bidra til å opprettholde Norges statsrettslige stilling slik som den hadde vært før tyskernes invasjon.

Det som har betydning for denne fremstilling er: at med den fullstendig militære kapitulasjon var Norge opphørt å være krigførende stat. Norges krigsmakt ble demobilisert, hvilket betyr at de vepnete styrker ble satt på fredsfot.

Norge var avskåret fra senere å ta opp igjen virksomheten som krigførende - medmindre der inntrådte et nytt særlig rettsgrunnlag for tilsidesettelse av avtalen, og det har man ikke hørt noe om. Følgelig har Norge ikke kunnet slutte allianser av fiendtlig karakter mot Tyskland. Det er heller ikke skjedd.

X

Etter artikkel 35 i IV Haagerkonvensjon, som er tiltrådt av Norge, skal "avtaler om overgivelser overholdes samvittighetsfuldt av begge parter". Dette følger også av alminnelige rettsgrunnsetninger.

- - - - -

Etter kapitulasjonen:

I bilag til U.K.'s innstilling s. 114 heter det:

"Det var sommeren 1940 en ikke ualminnelig mening at krigen mellom Norge og Tyskland sluttet 9. juni og at de nordmenn som fortsatte krigen i utlandet, var å betrakte som frivillige som ikke bandt staten Norge."

Som en ser sier U.K. her noe ganske annet enn det som rettspraksis har bygget på, nemlig "At det var alminnelig kjendt" at Kongen og regjeringen opprettholdt Norges krigførende status.

- - - - -

Disse kjensgjerninger berettiger til den oppfatning at Norge ved sin kapitulasjon opphørte å være krigførende. Mange uttalelser fra sakkyndige og representativt hold kan siteres som bestyrker dette: Eks. h.r.adv. Holthe - regjeringsadvokat Kristian Johannesen.

Tillegg nr. 2. Desember 1947.

Til fremstillingen av oktober d.å. om strfl. § 86 og bristende forutsetninger i rettsoppgjøret.

Begrepsforvirringen.

General Roscher Nielsen som undertegnet den norske kapitulasjons-overenskomst 10. juni 1940, forklarer som vitne i november d.å. at det var en våpenstiltandsoverenskomst det var han hadde undertegnet på - enda den gikk ut på blandt annet: Nedlegging og overlevering til tyskerne av alt norsk krigsmateriell, forpliktelse til ikke påny å gripe til våpen mot tyskerne o.s.v. - Hans kollega general Ruge erklærte da også som neste vitne at avtalen var en ren militær kapitulasjon. Kongens og regjeringens ordre hadde også gått ut på kapitulasjon etterat troppene var demobliert så langt som mulig.

Når general Røscher Nielsen kan prestere slik begrepsforvirring skal en ikke undres på at andre kan gjøre det samme. Nedenfor skal det gjøres et lite forsøk på å ordne begrepene. Dessverre må det bli så kort at det forhåpentlig nærmost blir å regne for stikkord. Men forhåpentlig vil disse kunne hjelpe interesserte til selv å finne frem til fyldigere begrunnet, riktig oppfatning.

--- - - - -

Våpenstiltand, vil si å la "våpnene hvile". Det vil si å opphøre med kamphandlinger. Det skal ikke skje militære forskyvninger eller andre militære tiltak til å styrke den militære posisjon under en våpenstiltand, fordi erfaringer har vist at våpenstiltanden ofte søkes utnyttet til slike forsterkninger vil en fremrykkende part som regel ikke gå med på våpenstiltand. Se f.eks. kapitulasjonsavtalen av 23/4 40 i Rogaland:

"Waffenstilstand abgelehnt. Fordern bedingungslose Übergabe."

I sin almindelighet blir våpenstilstand kun gitt kortvarig for å hente inn sårede og faldne fra slagmarken. Våpenstilstand kan også finne sted mens forhandlinger blir ført om eventuell kapitulasjon eller fredsslutning. Som regel har da den ene part vunnet så meget at han ikke har interesse av ytterligere krigføring, og den annen part er blitt såpass underlegen at han er nødt til å gjøre innrømmelser, eks. Russland og Finland etter vinterkrigen 1939/40.

Våpenstilstand og kapitulasjon er omhandlet i IV Haakonvensjon i hvert sitt kapittel: (V og IV), hvilket også viser at det er to vidt forskjellige begreper.

### Kapitulasjon.

svarer til det norske ord overgivelse. Dette sier noe om hva den går ut på overgivelse til seierherren av våpen, ammunisjon, befestninger m.m., kort sagt alt som kan nyttes til krigsoperasjonene - også troppene. Offiserer og mannskapet overgir seg, og blir som regel internert som krigsfanger. Når et lands siste kjempende militære overgir seg, ennå med overkommando - da er krigen slutt. Nettopp det at seierherren kan holde de internerte som krigsfanger, er det beste bevis på dette. For så lenge krigen pågår skal offiserens post være ved fronten hos de kjempende soldater. Dette må høre til soldatens A.B.C....

Når seierherren har befestet sin militære posisjon, vil han gjerne av praktiske og taktiske grunner frigi krigsfangene, kanskje med noen få unntak. Slik frigivelse er bare ytterligere bevis for at krigen er slutt, og at okkupanten ikke lenger føler sin maktstilling truet. Betegnende i så måte er, at det var den tyske "Wehrmacht" som i 1940 sendte tilbud til de i Sverige internerte nordmenn.

### Se bilag 1.

Kapitulasjonen kan skje formlest, men som regel settes det opp en skriftlig avtale. En slik avtale er bindende for partene - iføve IV Haakonvensjon, Art. 35, når den inngås mellom de høyeste militære myndigheter, og især når det skjer med regjeringens sanksjon, blir avtalen bindende for de respektive land og stater.

Kapitulasjonens omfang vil som regel være bestemt i avtalen, således som i avtalen av 10/6 40. Den danner derfor et rettsgrunnlag mellom partene.

### Okkupasjonstilstand,

er ikke det samme som fortsatt krig eller krigstilstand. Regelen er at et okkupert land ikke kan føre krig lenger mot okkupanten. Tyskland, Italia, Finland m.fl. kan da ikke fortsatt være krigførende etter den dag da de nedla våpnene og kapitulerte. I så fall er det jo en gigantisk landesvik, bistand til fienden som har foregått fra alle dem som i de siste år har ydet f.eks. Tyskland hjelp.

Fhv. justisminister Terje Wold har i et intervju i "Arbeiderbladet" for 19/11 47 karakterisert okkupasjonstilstanden, som denne mellomtilstand: Krigen er slutt, men det er ikke sluttet fred.

Dette er ganske riktig. Når et lands øverste hærledelse har kapitulert, endog etter ordre fra Konge og regjering, og seierherren står som okkupasjant i landet, da er krigen slutt. Enten det så følger en hel eller delvis okkupasjon eller ikke, må det som regel nødvendigvis gå en tid før: FREDSSLUTNINGEN kan finne sted.

Det er ikke bare beregningen av krigsakader og tilbakeføringer (jfr. IV Haagkonvensjonen, Art. 53-54) som krever sin tid, men også skal ofte politiske forhold tilrettelegges, grenser reguleres o.s.v. Dette må enhver vite, hvis han følger litt med i det som foregår i verden i disse dager, nettopp m.h.t. spørsmålet om fredsslutninger.

Et illustrerende eksempel på en fredsslutnings betydning for spørsmålet om krigens opphør, har vi etter forrige verdenskrig, da det amerikanske senat forkastet de fredstraktater, som president Wilson hadde undertegnet med Tyskland. De ble derved ugyldige, og senere ble det ikke skapt noen ny ordening. Men derfor er det ikke falt noen inn at U.S.A. kom tilbake til krigstilstand med Tyskland. Her passer det attter å sitere prof. Castberg: Folkerett s. 195-196:

"Krig kan opphøre ved at den rent praktisk ebber ut idet fiendtlighetene innstilles. At der da ikke blir sluttet en fredstraktat, kan ikke medføre krigstilstanden ansees for å vedvare."

En del aviser har i det site lansert en uttalelse av Quisling i 1942 om mulig fredsslutning som "bevis" for at Norge var i krig. En vil av det forannevnte se at en slik slutning er helt uholdbar - bortsett fra at Quisling jo ikke har vært anerkjent som noen lovlig myndighet her i landet, og hans uttalelser, som følge derav må være uten vekt. Nei, la oss holde oss til de lovlige myndigheters avgjørelser og bestemmelser, f.eks. Kapitulasjonsavtalen, Administrasjonsrådets vedtak om å oppløse allex deler av den norske hær. (Dette innebar nasjonens avvepning" - sitat fra Koth), m.m.

#### Nye "bevis" for at Norge var i krig etter 10.6.1940.

I en dom over major Kjeldstrup har Eidsivating lagmannsrett i nov. 1947 kommet med "beviser" på at det var krig også etter kapitulasjonen den 10. juni 1940. Dette bygges først og fremst på:

#### Proklamasjonen av 7. juni 1940.

I statsråd av 7/6-40 ble det gjort vedtak hvori det bl.a. heter: "Under disse forhold, og fordi det har vist seg umulig å skaffe hæren den nødvendige ammunisjon og annet krigsmateriell, vil det være håpløst for Norge og fortsatte krigen."

Derefter omhandles betydningen av å opprettholde regjeringmakten (men ikke krigen).

"For så lenge Kongen og regjeringen fortsetter sin virksomhet i et fritt land, så lenge vil det være vanskelig for fienden å kunne etablere en lovlig regjering i Norge." Dette var altså reisen og flyttingens grunn, og statsvedtaket av 7. juni 1940 slutter med:

"På regjeringens vegne tillater jeg (Nygårdsvold) meg derfor å innstille til Deres Majestet at Kongen, Kronprinsen og regjeringen flytter til ett alliert land, og bekjentgjør dette for almenheten ved en proklamasjon, som senere vil bli fremlagt." Kongen bifalt innstillingen. Dette var det altså proklamasjonen skulle gå ut på - etter statsrådsvedtaket. En låter forgjeves i vedtaket etter ett eneste ord om fortsatt krigføring.

Så laget prof. Koht utkast til en proklamasjon - og da statsvedtaket var svært nedstemmende kost for folket, har han tatt inn en liten oppstiver i form av ett par uklare linjer om at "de oppgir ikke dermed kampen for å gjenvinne Norges selvstendighet. Tvertimot vil de holde frem med den utenfor landets grenser.

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

"Norges Konge og Norges regjering vil i denne kampen være de frie talsmenn for det norske folks nasjonale krav....." Det vil være deres oppgave å værne om landets og folkets politiske rettsgrunnlag

Likesom i statsrådsvedtaket leter en i proklamasjonen forgjeves etter et eneste ord om at Norge som stat skal fortsette krigen. Det ville jo i så fall stått i motstrid med vedtakets ord om at det var "håpløst for Norge å fortsette krigen."

Proklamasjonen er ikke engang kontrasignert av fagministeren Ljungberg, enda han var tilstede, men av Nygårdavold - og den omfattes ikke av noe gyldig statsrådsvedtak, men er bare vedlagt protokollen som et bilag. Det er nødvendig å peke så vidt inngående på dette, fordi Eidsivating lagmannsrett i Kjelstrupdommen bare farer lett hen over disse ting, som gir skinn av å være formelt gyldige regjeringsvedtak. Enhver som vil gå næyere igjennom bilag 2 til U.K.'s innstilling s. 307 til 308, vil kunne se at dommens anførsler er helt uholdbare. - Det virker heller ikke bra at dommen plasserer kapitulasjonen foran proklamasjonen uten å nevne den første datum, og det kan se ut som om proklamasjonen var regjeringens siste ord. Som kjent var proklamasjonen av 7/6-40, mens kapitulasjonsavtalen ble underskrevet den 10/6-40 ut på natten. - Den avtale som da ble sluttet, ble fra dette øyeblikk rettsgrunnlag mellom partene. Hva de tidligere måtte ha sagt eller ønsket, mister fra da enhver rettslig betydning. Også lagmannsretten har måttet erkjenne at "ved kapitulasjonen la de norske stridskrefter ned våpnene og forpliktet seg til ikke å gripe til dem igjen."

Arrestasjonen i august 1943 av de norske offiserer, er så lagmannsrettens neste "bevis". Det er foran påpekt hvor offiserenes plass er når landet er i en pågående krig. I august 1943 var offiserene ikke ved noen "front". Men de ble hentet enkeltvis i sine private hjem under høist sivile forhold. Et bedre bevis for at det ikke var noen krigstilstand i det land hvor disse offiserene befant seg, behøver en ikke. - Les også h.r.adv. og kaptein Sverre Halbos bok: "Eresordet" - og om det er mulig å finne en offiser som er eller har vært kjempende siden 1. juli 1940.

Raidene i Lofoten og mot Måloy, er lagmannsrettens 3. bevis for at Kongen og regjeringen førte krigen videre. Kort etter Kjelstrupdommen - utkom general Fleischers etterlatte papirer. På s. 124 til 125 omtales "kompani Linge" hvorfra endel mannskaper deltok i nevnte raid. Og det heter bl.a.:

Det er aldri blitt meddelt H.O.K. hvilken oppgave han (Linge) hadde fått, men det viste seg etterhånden at hans oppgave var blitt å rekruttere norsk befall og norske soldater til en egen styrke under britisk kommando" ..... "Soldatene selv ble delvis først etterhånden klar over at de var blitt tatt ut til britisk tjeneste."

I en kronikk i "Aftenposten" for 28/10 1947 skriver handelsråd Thore Boye, som under krigen var medlem av "Anglo Norwegian Collaboration committee" bl.a.:

De to strandhugg i Lofoten - det første i Svolvær, det siste i Reine - var britiske foretagender. Det samme gjaldt raidet mot Måloy i julehelgen 1941."....." "Det var derfor naturlig nok brittene som startet sabotasjekrigen i Norge, og ikke nordmennene."

I "Verdens Gang" for 6/12 1947 står det bl.a.: "Det er for eksempel et faktum at de store raidene i Lofoten og Måloy i julen 1941 kom som et sjokk på de norske myndigheter i London. De hadde nemlig ikke den fjerneste anelse om at slike operasjoner var forberedt, og de visste ingenting om dem før det hele var skjedd. Det var noen få nordmenn med på disse krigshandlinger. De var tatt ut i all stillhet uten at noen av deres overordnede fikk vite hva de skulle brukes til.

H.r.adv. Anneus Schødt bekrefter det samme i sin bok om president-skapet og riksrådsforhandlingene.

Som vitne i Schancke-saken uttalte forsvarsminister Ljungberg at det i hans funksjonstid - det vil si til 20/3 1942 - ikke ble foretatt selvstendige norske operasjoner, det han kan huske. (Referat i "Aftenposten" 28/11 1947.) Hva lagmannsretten kan ha bygget på i Kjelstrupdommen er derfor en gåte - og det strider direkte imot hva bl.a. de foran nevnte autoriteter på området har uttalt.

Ellers vil en i general Fleischers etterlatte papirer finne et rikt utvalg av intrigespill og smålig krangel - men en leter forgjeves etter en eneste krigsinnsett etter initiativ fra den norske regjering eller det norske H.O.K. I fremstillingen av oktober 1947 ble det påvist hvor tynn Hålandsdommen som rettspraksis var, og som man hadde bygget på inntil da, og hvor det heter at Norge hadde vært krigserende stat etter 10/6 1940. - Som en ser er Kjelstrupdommen av november 1947 ikke stort bedre. På dette skal altså det norske rettsoppgjør hvile.

Enda noen bevis for at Norge ikke var i krig etter 10/6 1940.

Til suplering av det som er anført i fremstillingen av nov. 1947 skal ytterligere anføres:

A) Hurtigruteskipene førte troppene tilbake til tyskokkuperte områder. Ifølge general Fleischer s.74 (ble tilbaketrekkingen og demobliseringen av troppene i Nord-Norge besluttet allerede den 7. juni 1940. Fra annet hold er opplyst at til hjelp for demobliseringen ble hurtigruteskipene rekvirert av den norske hærledelse for å frakte demobiliserte soldater - ikke til England for å fortsette en krig, men tilbake til deres hjemsteder i den tysk-okkuperte del av landet. Det finnes særlig nordpå noen hundre nordmenn som opplevet denne form for "fortsatt krigsering", og som kan bevitne dette.

De internerte tropper i Sverige.

Som vitne i Skancke-saken: Professor Koht: Om de internerte (ifølge Aftenpostens referat):

"Regjeringen hadde ikke noe med den ting at de ble hjemsendt. Men vi var skuffet over den ordning som ble truffet." Forsvareren: "Ble det protestert overfor Sverige?" Koht: "Ja jeg mener det." Som en ser er det i direkte strid med hva statsminister Per Albin Hansson har uttalt (se fremstillingen av okt. 1947). I general Fleischers etterlatte papirer står det på side 89: "For den internerte styrke av 1ste divisjon i Sverige traff regjeringen den bestemmelse at hele styrken skulle demobiliseres og sendes tilbake til Norge. - Det ble fra H.O.K. muntlig og skriftlig fremholdt at de som ønsket det, burde gis anledning til å komme over hit." H.O.K. fremholdt dernest at iallfall de frivillige av befalet burde tas over og at det i ethvert tilfelle ikke gikk an å sende de garnisonerende offiserer tilbake til Norge. .... Ingen



av disse argumenter ble hert. Styrken ble demobilisert. Og det efter hva det er opplyst - senere sendt beskjed til Sverige at der ikke trengtes befal av hæren her over."

På side 99 heter det bl.a.:

Efter H.O.K.'s oppfatning var det galt at våre små militære styrker ikke skulle settes opp under norsk flagg. Og dette ble fremholdt så kraftig som mulig. Det ble imidlertid ikke tatt hensyn til H.O.K.'s protester."

Det siste viser regjeringens stilling i det store og hele.

Stabsjef, nu oberst Erik Quam har i et skriv i 1942 omtalt forholdet med de internerte i Sverige. Skrivet legges ved som bilag.

Det bekrefter til fulle og hele general Fleischers opplysninger, og enda mere, og stiller Kohts og Nygårdsvolds vitneprov om dette i en lite flatterende belysning.

B) "Et knusende slag for motstandsbevegelsen i landet.", - foretatt av Administrasjonsrådet.

I U.K.'s innstilling s. 204/205 omtales at Administrasjonsrådet den 5. august 1940 fattet beslutning om "at den norske forsvarsmakt i alle deler" efter de foreliggende omstendigheter..... blir oppløst fra 30. september 1940."

Det står i rådets vedtaksprotokoll som sak 604, s. 238.

I Kohts bok: "Norge neutralt och overfallet" (utgitt i Sverige i 1942) står det på s.139:

Det "riktades et ferkrossande slag mot motstandsstrevendena i landet. Den 9. augusti 1940 utsände försvarsministern, tydeligen utan medverkan av någon norsk ledare, en cirkular skrivelse med föreskrift, at landets hele militære organisation skulle upplösas från den 30. september. "Detta innebar nationens avvapning."

Hvis Norge var krigførende i en pågående krig i august 1940, må en vel si at Administrasjonsrådets vedtak av 5/8-1940 og gjennomføringen av det, er den største landssvikerske handling siden april 1940.

(En skal merke seg, at Høyesterett - jfr. h.å.dommer Schelderups uttalelse i "Verdens Gang" 7. des. 1946 - ikke anerkjenner tiltale eller fare som det trues med fra fiendens side" som straffebefriende, og bare i ringe grad tillegger det vekt som straffeformildende omstendighet.)

Da Administrasjonsrådet (p.g.a. dårlig samvittighet) ikke hadde kunngjort dette ufattelige vedtak i sine "Bestemmelser" har Koht i 1942 ikke visst at vedtaket skrev seg fra den anerkjendte lovlige myndighet. - Administrasjonsrådets medlemmer var som bekjent:

I. E. Christensen - Gunnar Jahn - O. F. Harbeck - R. Mork - Bache - Wieg - A. Diesen - Didrik Arup Seip.

Kommentar overflødig.

Avskrift.

1942. Til Forskningsinstituttet for Hæren,  
herr professor Schnitler.

Ad. spørsmål om de norske offiserers æresord.

Dette spørsmål er i vinter blitt diskutert endel, og da 1. divisjons rapport ikke inneholder opplysninger om saken, skal jeg tillate meg å supplere rapporten:

Da Wehrmachts tilbud, ble kjent om hjemsendelse for de internerte i Sverige, skrev divisjonen gjennom vår legasjon i Stockholm til regjeringen og fremholdt divisjonens syn på saken. Det ble nevnt eksempler fra Verdenskrigen og de muligheter som forelå, og under henvisning dertil foreslått, at de norske styrker i Sverige ikke skulle sendes hjem. Gjennom vår militærattasje i Stockholm fikk divisjonen underretning om at regjeringen ikke hadde bruk for offiserene og soldatene og alle ble stillet fritt om de ville bli i Sverige som privatpersoner, reise hjem eller annet steds. Det var imidlertid ennå tvil blandt de aktive offiserer om de kunne ta imot Wehrmachts tilbud.

Da kom det en henstilling fra kom.general Ruge til offiserene om å gi æresord, da han ikke ønsket offiserskorpsen delt i offiserer som hadde gitt og som ikke hadde gitt æresord. Det synes klart for oss at regjeringen og kom.general anså kampen for slutt og at de ikke lenger hadde bruk for sine offiserer, og at disse for resten av krigen kunne anse seg som privatpersoner. Det var således ikke lenger noe som hindret dem i å gi æresord på ikke på noe vis å delta mere i krigen mot Tyskland, og reise hjem, for som privatpersoner å ta seg av sine familier og sine private affærer. I denne forbindelse vil jeg fests oppmerksomheten på at avgivelse av æresord og hjemreisen for de internerte krigsfanger var en gjensidig avtale. Det er da også fra Wehrmachts side anført:

"Die internierten norwegischen Officiere und Soldaten die beabsichtigen sonechst in Sweden zu bleiben, haben bei eine eventuellen Rückkehr nach Norwegen schwierigkeiten nicht zu befürchten, wenn sie die gegebene Anordnung des Deutschen Oberkommando beachten."

Når de internerte isteden for å bli i Sverige, reiste til England, U.S.A., eller annet sted, valgte å reise hjem, var i tillit til at de kunne leve som privatpersoner, når de holdt sin del av avtalen.

Erik Qvam (sign.)  
Stabsjef

(Herr Erik Qvam skal vistnok være utnevnt til oberst i 1945.)

Folkerettskonsulent, regjeringsadvokat Kristen Johansens uttalelser fremkommet efter anmodning fra Norges Industriforbund, 27. mai 1940.

"Det er uomtvistelig at innen det besatte område går okkupasjonsmyndighetenes bestemmelser foran den ordinære regjerings bestemmelser. Den siste kan ikke ved forordningsgyldighet pålegge den norske befolkning noe eller å unnlate noe som okkupasjonsmyndighetene påbyr eller forlanger så fremt okkupasjonsmyndighetens påbud ikke ligger utenfor grensene av denne okkupasjonsmyndighets rettelige beføyelse. Herav er følgen at en heller ikke senere kan gjøre ansvar gjeldene mot norske borgere fordi disse ikke hadde rettet seg efter regjeringens forholdsordre når disse var i strid med okkupasjonsmyndighetenes bestemmelser." Og videre heter det i uttalelsen: "Jeg kan ikke se at der er grunn til ikke å slutte nye kontrakter."

Efter at okkupasjonen var fullbyrdet og Konge og regjering hadde forlatt landet, fikk Norges Industriforbund på anmodning en uttalelse fra regjeringsadvokat Johansen. Den ble sendt ut med Industriforbundets

cirkulære nr. 38 den 14. juni 1940.

De har ønsket en uttalelse fra meg på grunnlag av det faktum at den norske hærledelse har oppgitt kampen. Resultatet herav og av det engelskefranske tilbaketog fra Narvikområdet er av den tyske hærkraft ubestridelig å oppfatte som okkupant av hele Norge, og videre at Haagerkonvensjonens artikkel 43 og 52 blir uten anvendelse forsåvidt som disse beskytter norske personer mot tvangsmessig hjelp ytet okkupasjonsmyndighetene under dennes militære operasjoner mot landets egen stridsmakt. Videre følger av Haagerkonvensjonens bestemmelser 43 og 45 at okkupasjonsmakten har all den administrative myndighet som normalt tilkommer landets regjering. Konsekvensen er at enhver norsk borger er lovmessig berettiget til å slutte kontrakter med okkupasjonsmyndighetene om ethvert arbeide og enhver prestasjon innen rikets område. Hvorvidt han også er forpliktet til å utføre slikt arbeide vil avhenge av om han efter landets lover er forpliktet dertil eller om utførelsen er "til okkupasjonsmyndighetenes behov."

Høyesterettsadv. Harald Holtes artikkel "KRIG" i "Dagsposten", Trondheim, 6. august 1940. Se "Frimodige Ytringer."

Oslo, 13. desember 1940.

DEN NORSKE SAKFØRENERFORENING,  
H O V E D S T V R E T .

Til medlemmene.

I anledning av den for noen dager siden utsendte innbydelse til dannelselse av en Nasjonal Samlings juristgruppe, vil sakførerforeningens hovedstyre gjøre medlemmene oppmerksomme på at enhver står fullstendig fritt i spørsmålet om han vil melde seg inn i Nasjonal Samling, og dermed i Nasjonal Samlings juristgruppe, eller la være.

HOVEDSTYRET FOR DEN NORSKE SAKFØRENERFORENING

Valentin Voss - Knut Bjerge - Henning Bødtker

Ved kongelig resolusjon av 18. mai 1940 ble det opprettet en stilling som forsvarssjef og kommanderende general Ruge ble satt inn i stillingen. Overenskomsten av 10. juni 1940 om kapitulasjonen sluttet av representanten for den norske overkommando. Professor Hagerup uttaler i sin folkerett i fredstid side 273, utgitt av h.r.dommer Boye:

"Av avtaler hvis særlige natur utelukker eller overflødiggjør ratifikasjon kan nevnes avtaler som militære sjefer under krigsoperasjoner ansees bemyndiget til å avslutte og som umiddelbart må tre i kraft for overhodet å ha den tilsktede virkning (kapitulasjoner og avtaler om våpenstilstand), likeså avtaler som administrasjonssjefer kan avslutte på egen hånd."

Regjering og konge forlot landet den 7. juni 1940. Tre dager senere kapitulert den norske overkommando betingelsesløst med forpliktelse til ikke å gripe til våpen igjen så lenge den nåværende krig varer. Bilag I til Undersøkelseskomisjonens innstilling s. 116: "General Ruge fikk ordre til å innlede kapitulasjonsforhandlinger med tyskerne etterat troppene var demobilisert så langt det var mulig. "Kongen og regjeringen må ansees bundet av det kapitulasjonsdokument som var undertegnet etter ordre av Ruges befullmektigede,

Den norske overkommando forplikter seg også til å utføre tjenester for den annen part, jfr. §§ 5, 6 og 8. Pågikk krigen mellom Norge og Tyskland ville dette ha vært bistand til fienden. Overkommandoen godtar at det settes betingelser for øyeblikkelig frigivelse av mannskap og offiserer mot æresord.

Kapitulasjonsdokumentet forplikter Norge, den norske stat, d.v.s. territoriet og folket (se Morgenstiernes Statsforfatningsrett Bind 1 s. 62, utgave 1926). Avtalen som slutter rekken av kapitulasjonsdokumenter behandler spesielt den siste stridende divisjon, 6. divisjon, men omfatter hele landet og folket, hvilket klart fremgår av en rekke paragrafer, f.eks. § 1, 5 og 8, og den norske overkommando hadde kommandoen over hele den norske krigsmakt. Jfr. § 86 om pågående krig hvori Norge deltar," 7. juni 1940 kl. 14 ble det holdt statsråd hos kongen, det siste for lange tider på norsk jord. Statsministeren la frem det som på denne da var hovedsaken, idet han uttalte: (statsrådsprotokollen 7. juni 1940, side 4/8). Under disse forhold og fordi det har vist seg umulig å skaffe Hæren det nødvendige ammunisjon og annet krigsmateriell, vil det være håpløst for Norge å fortsette krigen.... Kongen bifalt innstillingen. Regjeringsadvokat og folkerettskonsulent Kristen Johannsens uttalelse gjennom Industriforbundet, hvorefter arbeide for okkupasjonsmakten på grunnlag av kapitulasjonen er tillatt. Faktisk igangsetting av militære arbeider for okkupasjonsmakten mens krigen pågikk. Statsminister Per Albin Hanssens uttalelse i Ludvika 7. juli 1940: "Viktigast ur vårt synspunkt er at striderna mellan Tyskland och Norge upphört." (Svensk Hållning och Handling side 92.)

De norske styrker som gikk over grensen til Sverige ble internert og skulle efter folkeretten bli der til krigen var slutt. § 5. Hågerkonvensjonens art. 11 sier: Nøytral makt som på sitt område mottar tropper tilhørende de krigførende armeer, skal såvidt mulig internere den langt borte fra krigsskueplassen." Fra 1. divisjons (norske) offiserer og andre nordmenn ble det gjort henvendelse gjennom legasjonen i Stockholm til regjeringen i London og bedt om forholdsordre. Resultatet var at de fikk vite at det ikke var bruk for dem. De ble av det nøytrale Sverige med tysk godkjenning sendt tilbake til Norge.

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Alle krigsfanger i Norge frigis, offiserer mot øreord. Offiserer frifunnet som ikke etterkom Regjeringens ordre om å komme til London. Stortingets folkeretts spesialist h.r. advokat Harald Holthe<sup>s</sup> artikkel i "Dagsposten", Trondheim 6/8 40, hvori han fastslår at krigen er opphørt 9. juni 1940.

Bilag III til Undersøkelseskomisjonens innstilling s. 114:

"Det var sommeren 1940 en ikke ualmindelig mening at krigen mellom Norge og Tyskland egentlig sluttet 9. juni 1940, og at nordmenn som fortsatte krigen i utlandet var å betrakte som frivillige, som ikke bandt Norge."

Nordmenn i Skottland og Canada får militærutdannelse. Ingen norske enheter vites å være satt inn i krigen som norsk enhet, bare som frivillige personer. Tusenvis av norske menn lå i Årevis i utdannelsesleir. Ruge erklærte at det var etter hans uttrykkelige ønske. Den engelske ambassader takket kong Haakon i 1946 for nordmenns frivillige innsats i engelske avdelinger. Utenriksminister Devin på sikkerhetsrådets møte 4. februar 1946: (Verdens Gang 5/2-46): Storbritania er ikke knyttet til Hellas hverken gjennom politiske eller økonomiske forbindelser. Man bør huske at Hellas var det eneste land utenfor det britiske imperium som kjempet ved vår side fra 1940 til 1941 til trods for fiendens stormløp.. Jeg overlater til andre og gjette hva de andre gjorde."

I forbindelse med offiserssakene skriver "Verdens Gang" 8/1 46:

"Det ble nemlig fra regjeringens side gjort oppmerksom på at i tilfelle av at den som ble kaldt ut ikke fant å kunne reise, ville dette ikke få følger for ham. Myndighetene har altså funnet det nødvendig å prøve rettsgyldigheten av selv slike utsagn fra den norske regjering i London."

Bilag II til Undersøkelseskomisjonens innstilling side 295 (Regjeringens forbindelse med legasjoner og sendemenn):

Det er å denne forbindelse av betydning straks å presisere at det ikke ble sluttet allianse av noen art mellom Norge-Vestmaktene etter krigsutbruddet. Saken omtales i et skriv fra utenriksministeren Lie til Justisdepartementet av 21. juli 1945: "Efter overfallet på Norge 9. april 1940 ble det både fra britisk og fransk side tilbudt hjelp i kampen mot overfallsmennene, og fra norsk side ble hjelpen mottatt med takk. Utover de mer eller mindre offisielle uttalelser som fremkom i forbindelse med tilbud og mottagelse av denne hjelp, foreligger det ikke noe som berettiger en til å tale om inngåelse på en bestemt dag av en formell allianseavtale mellom Storbritania og Nærgs Frankrike på den ene side og Norge på den andre. Dette forhindrer imidlertid ikke at de nevnte land både i tale og skrift den hele tid er betegnet som Norges allierte."

Og side 314 (de siste dagene): "Forholdet til de Vestallierte ble i denne tid ikke presisert ved noen alliansetraktat. Ut fra Kohts vurdering av den samlede internasjonale situasjon var en formell traktat ikke absolutt ønskelig."

Molotov skal ha uttalt ca. 20. mai 1946 iflg. Dagbladet at Norge ikke var krigførende.

Demobiliseringen.

På vegne av Administrasjonsrådet skrev h.r.adv. I.B.Hjort i juni/juli 1940 at norske krigsdeltagere skulle ha fortrinnsrett til arbeide for tyskerne. Likeledes ble det fra mange kommuners vedkommende arbeidet energisk for å få anbrakt de arbeidsløse i tysk arbeide. Målandssaken har Høyesterett tatt standpunkt til hvorvidt passivt medlemskap i Nasjonal Samling er straffbart eller ikke etter 9/4-40. Mente disse fire dommere at krigen pågikk (Fougner, Alten, Lassen og Hanssen) ?

Bilag II side 293: Minister Scheels referat av sin samtale med Hitler etter P.M.17. april 1940: "Under samtalen herom ytret jeg at det var min personlige mening at f.eks. den polske regjering i Frankrike under de forhåndenværende omstendigheter ikke var noen lovlig regjering for Polen."

4.Haagerkonvensjonen art.10. Krigsfanger kan frigis på æreord dersom deres hjemlands lover tillater dem det. Isåfall er de ved sin personlige ære forpliktet til samvittighetsfullt å oppfylle såvel overfor sin egen regjering som overfor den regjering som har tatt dem tilfange, de forpliktelser som de måtte ha tatt på seg. I sådanne tilfeller er deres egen regjering forpliktet til hverken å kreve eller motta av dem noen tjeneste som strider mot det ord de har gitt."

4.Haagerkonvensjonen art. 35 om overgivelse: "Avtaler om overgivelse som avsluttes mellem de kontraherende parter skal ta hensyn til de militære æresregler. Når avtalen er avsluttet skal den overholdes samvittighetsfullt av begge parter."

Konklusjon.

Når man betrakter disse punkter under ett, synes det å være fastslått juridisk som faktisk at Norge etter 10. juni 1940 ikke har deltatt i krigen. Det er da ikke grunnlag for å reise tiltale mot medlemmer av Nasjonal Samling etter § 86 "under pågående krig hvori Norge deltar" rammer bistand til fienden.

De nye opplysninger som er fremkommet gjennom Undersøkelseskommisjonen av 1945 og kjennskapet til kapitulasjonsavtalen av 10. juni 1940 må føre til ny prøvning av anvendelse av § 86 overfor medlemmer av Nasjonal Samling.

. . . . .